

15. 4. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Možnost efektivnější kontroly poboček zahraničních společností díky novým pravidlům prokury

Prokura je speciální plná moc, kterou podnikatel zapsaný v obchodním rejstříku pověřuje určitou fyzickou osobu k výkonu široké škály úkonů (právních jednání) v rámci běžné podnikatelské činnosti. Nový občanský zákoník základní koncepci prokury upravené dříve v obchodním zákoníku zachoval, přinesl však současně několik zajímavých novinek, které mohou tento institut učinit atraktivnějším.

Základní změny provedené novým občanským zákoníkem

Jak je již naznačeno výše, základní principy prokury zůstaly v novém občanském zákoníku nezměněny. Nadále tak platí, že prokurista je obecně zmocněn ke všem právním jednáním, ke kterým dochází při provozu obchodního závodu (dříve podniku), a to i v případě, že se jinak vyžaduje zvláštní plná moc. Ke zcizování či zatěžování nemovitostí je pak prokurista oprávněn pouze, je-li to zmocnitelem výslovně uvedeno.

Co se pak týče odchylek od dřívější úpravy, nově platí, že **zápis prokury do obchodního rejstříku je pouze deklaratorní**, což znamená, že oprávnění zastupovat podnikatele vzniká již udělením prokury. Naproti tomu do konce roku bylo nutné v souladu s ustanovením § 14 odst. 6 obchodního zákoníku čekat na zápis do obchodního rejstříku.

Další odchylkou je též výslovné (byť dispozitivní) stanovení, že **prokurista vykonává prokuru s péčí řádného hospodáře**. Tato úprava reflektuje skutečnost, že postavení a oprávnění prokuristy se z hlediska provádění běžných podnikatelských aktivit příliš neliší od oprávnění statutárních orgánů.

Konečně poslední výraznější změnou je **připuštění možnosti jmenování prokuristy pouze pro určitou pobočku** podnikatele či pro některý z více provozovaných obchodních závodů. Dosud totiž právní úprava umožňovala udělení prokury pouze pro všechny právní úkony, k nimž docházelo při provozu podniku. V podstatě se tedy jednalo o zmocnění pro veškeré úkony v rámci kompletní podnikatelské činnosti podnikatele, který prokuru udělil. Bylo sice pochopitelně možné omezit prokuru interními pokyny, ty však s ohledem na princip ochrany dobré víry třetích osob nebyly účinné navenek.

Vyšší flexibilita než u vedoucího odštěpného závodu

Tím, že nový občanský zákoník umožnil jmenovat prokuristu též pro jednotlivé pobočky, vložil zejména do rukou zahraničních společností podnikajících na území ČR prostřednictvím svých poboček další nástroj, kterým lze jejich provoz efektivněji kontrolovat.

Pobočku definuje nový občanský zákoník v § 503 jako část závodu, která vykazuje hospodářskou a funkční samostatnost a o které podnikatel rozhodl, že bude pobočkou. S ohledem na tuto definici je tedy zřejmé, že **pobočka obchodního závodu nahrazuje dřívější organizační složku podniku**. Proto se ostatně v ustanovení § 503 odst. 2 NOZ dále uvádí, že je-li pobočka zapsána do obchodního rejstříku, jedná se o odštěpný závod, případně o jinou organizační složku, pokud o ní jiný právní předpis stanoví, že se запиše do obchodního rejstříku.

Odštěpný závod či organizační složka má přitom vedoucího, který byl a podle aktuální úpravy nadále je ze zákona zmocněn zastupovat podnikatele ve všech věcech týkajících se odštěpného závodu, resp. organizační složky.

Zápis tohoto vedoucího je však na rozdíl od zápisu prokuristy konstitutivní, což však není jediná záležitost, která tuto funkci oproti prokuře znevýhodňuje.

Pro mnoho zřizovatelů poboček může být v tomto ohledu podstatnější, že **vedoucího lze z podstaty věci jmenovat pouze jediného, zatímco prokuristů může být více**, přičemž lze obdobně jako u statutárních orgánů určovat i způsob jejich jednání.

Jinými slovy tedy prokura poskytuje zřizovatelům poboček možnost nastavit takový systém, aby veškerá jejich právní jednání činěná prostřednictvím pobočky byla kontrasignována další osobou či osobami zapsanými ve veřejném registru.

To může být praktické zejména pro zahraniční korporace, které často v rámci vlastní ochrany vyžadují, aby veškerá či vybraná důležitější jednání byla činěna více osobami současně. Je přitom pochopitelné, že nemohou „distribuat“ své statutární orgány do všech lokalit, v nichž podnikají, a musí proto využívat lokální zástupce.

Do konce roku 2013 mohl být přitom takovým zástupcem, jehož oprávnění by bylo omezeno pouze na určitou pobočku a současně by vyplývalo z obchodního rejstříku, jen vedoucí odštěpného závodu/organizační složky.

Skutečnost, že byl tento stav v praxi považován za limitující, pak mimo jiné potvrzuje i rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ve věci spis. zn. 32 Cdo 505/99 ze dne 31. srpna 1999, řešící případ, kdy se zřizovatel organizační složky pokoušel neúspěšně prosadit jmenování dvou vedoucích organizační složky, a to právě ve snaze aplikovat princip „čtyř očí“.

Nyní jej však umožňuje institut prokury. Na rozdíl od vedoucího odštěpného závodu/organizační složky, totiž zákon výslovně umožňuje jmenovat více prokuristů a podobně jako například u jednatelů společnosti s ručením omezeným též závazně upravit způsob jejich jednání navenek. To vyplývá z ustanovení § 452 odst. 2 NOZ, podle něhož je-li prokura udělena několika osobám, zastupuje každá z nich podnikatele samostatně, ledaže je při udělení prokury určeno něco jiného.

Možnost efektivnější kontroly poboček

Mají-li tedy zejména zahraniční zřizovatelé poboček na území ČR zájem, aby za ně zde v podstatných věcech jednalo více osob najednou (princip kontrasignace či „čtyřech očí“) a aby oprávnění těchto osob vyplývalo z obchodního rejstříku, a nikoli pouze z nějakého pověření či běžné plné moci, je možné využít institut prokury.

V takovém případě lze doporučit jmenování například dvou prokuristů s omezením na konkrétní pobočku (odštěpný závod/organizační složku) a nechat zapsat do obchodního rejstříku, že za podnikatele musí jednat vždy oba prokuristé najednou.

Současně je však nutné pamatovat na to, že nelze „zrušit“ funkci vedoucího, který bude stále (nehledě na případná interní omezení) oprávněn ze zákona jednat za podnikatele sám. Jeho pozici a případné riziko uskutečnění nekontrasignovaných jednání lze však v případě potřeby účinně eliminovat jmenováním osoby, která v místě pobočky nebude reálně vůbec působit (například někoho z vedení zřizovatele pobočky).

JUDr. Jakub Celerýn,
advokát

[Mališ Nevrkla Legal, advokátní kancelář, s. r. o.](#)

Longin Business Center
Na Rybníčku 1329/5
120 00 Praha 2

Tel.: +420 296 368 350

Fax: +420 296 368 351

e-mail: law.office@mn-legal.eu

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací – režim náhrady škody](#)

- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)